

Monitoring

Diergezondheid

Rundvee

Hoofdpunten rapportage eerste kwartaal 2016

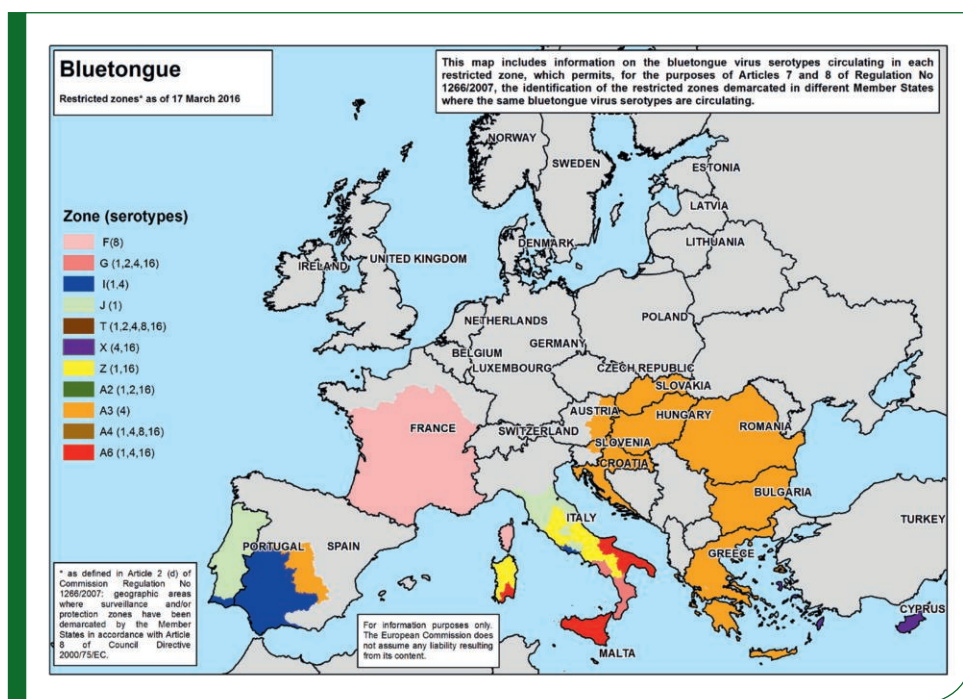
Runderdemografie

Melkveebedrijven: In het eerste kwartaal van 2016 telde Nederland 17.515 melkveebedrijven met dieren. Het totaal aantal runderen en het aantal runderen ouder dan twee jaar is gestegen sinds het tweede kwartaal van 2012. Een Nederlands melkveebedrijf had in het eerste kwartaal van 2016 gemiddeld 102 dieren ouder dan twee jaar. Van de melkveebedrijven had 11,5 procent een vaste relatie met een jongveeopfokker.

Niet-melkleverende bedrijven: Nederland had 17.946 niet-melkleverende bedrijven met dieren in het eerste kwartaal van 2016. Onder de niet-melkleverende bedrijven vallen verschillende bedrijfstypen. Onderverdeeld naar bedrijfstypen was de gemiddelde bedrijfsgrootte bij kleinschalige bedrijven 5 runderen, bij zoekkoeienbedrijven 31 volwassen runderen, jongvee-opfokbedrijven 67 stuks jongvee en vleesveebedrijven 433 runderen.

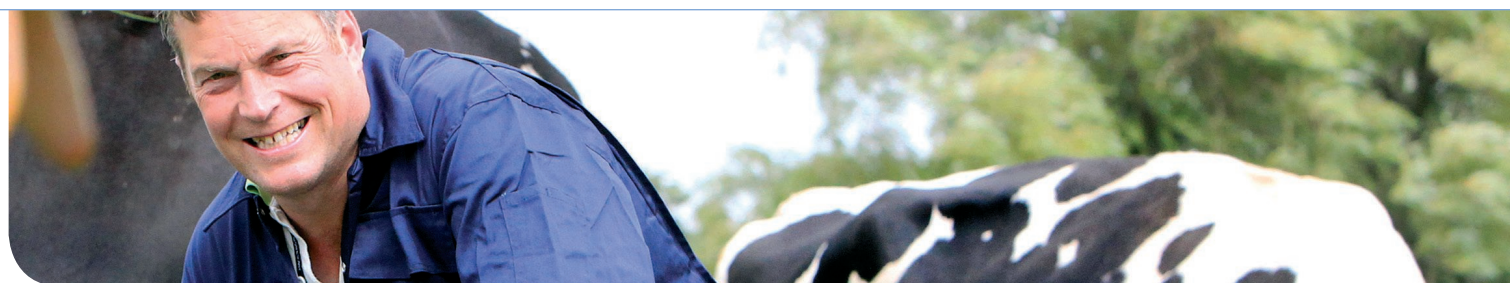
Kort Nieuws

- BVD: 45 procent van de melkveebedrijven was BVD-vrij of –tankmelk onverdacht. 4 procent van de niet-melkleverende bedrijven was BVD-vrij.
- IBR: 54 procent van de melkveebedrijven was IBR-vrij of –tankmelk onverdacht. 12 procent van de niet-melkleverende bedrijven was IBR-vrij. Op dertien bedrijven werden IBR uitbraken vastgesteld door middel van neusswabs (drie bedrijven hiervan waren IBR-vrij en één bedrijf was IBR-tankmelk onverdacht).
- Blauwtong (BT): in Frankrijk gaat BTv-8 nog steeds rond. In de aangrenzende landen België en Duitsland is vanuit de regering besloten tot vrijwillige vaccinatie tegen blauwtong. Voor de situatie in Europa zie figuur 1.

Figuur 1 De toezichtzones zoals van kracht per 17-3-2016 en de verdeling per bluetongue-serotype
(bron: http://ec.europa.eu/food/animals/docs/ad_control-measures_bt_restrictedzones-map.jpg)

De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld. Hierbij ligt het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij GD. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van meer algemene trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. De veehouderijsector in de vorm van interbrancheorganisaties ZuivelNL en Stichting Brancheorganisatie Kalvesector (SBK) en het ministerie van Economische Zaken (EZ) zijn de medefinanciers van de monitoring.

Bijzonderheden

Verdeling Salmonella serotypen B en D op melkvee- en vleeskalverbedrijven

Het vermoeden ontstond dat de afgelopen jaren het aandeel van infecties met Salmonella serogroep B (o.a. *Salmonella* Typhimurium) op rundveebedrijven toenam. In een pilotonderzoek is dit nader in beeld gebracht. Hierbij is gebruik gemaakt van resultaten van bij GD gekweekte salmonella-isolaten uit mestmonsters en sectiemateriaal uit de periode 2001 tot en met 2015.

Op melkveebedrijven werd vanaf 2012 een toename van het aantal salmonella-isolaten bij GD waargenomen. Met name een toename van het aantal isolaten met serogroep B was zichtbaar. Deze toename werd zowel waargenomen bij mestmonsters als bij sectiemateriaal (figuur 2). De geografische verdeling van serogroep D (o.a. *Salmonella* Dublin) bleef min of meer constant, deze infecties werden vooral in de provincies

Noord- en Zuid-Holland, Friesland en Groningen gezien. Het aantal provincies met een hoog percentage melkveebedrijven met serogroep B nam echter gedurende de studieperiode toe. In het begin van de studieperiode werden serogroep B infecties vooral op melkveebedrijven in Zeeland, Brabant en Gelderland gezien. Vanaf 2013 is het percentage melkveebedrijven met serogroep B infecties in alle provincies toegenomen, behalve in Noord-Holland.

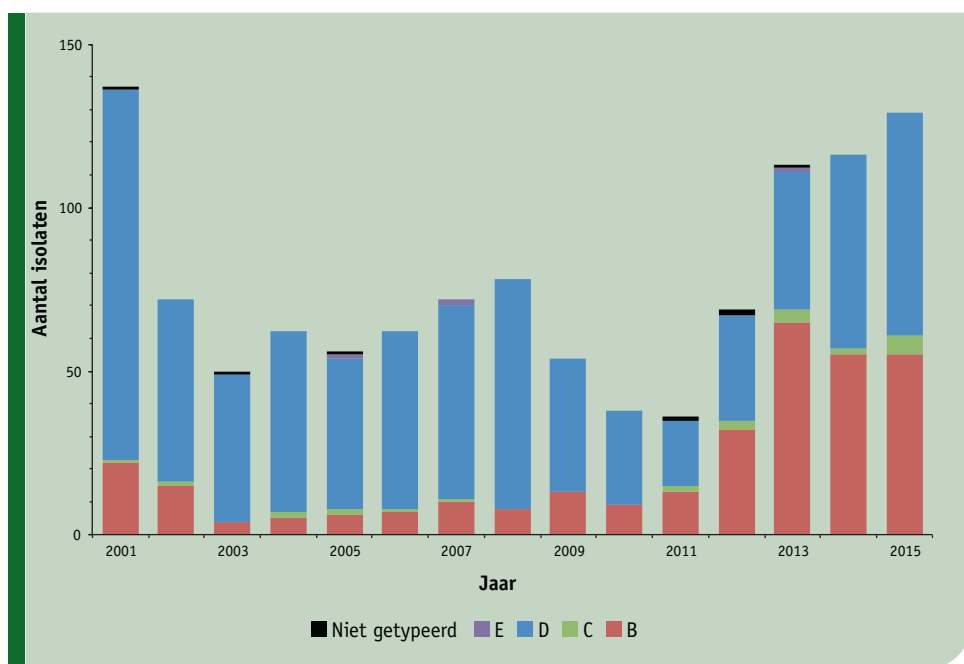
Het aantal salmonella-isolaten van vleeskalverbedrijven nam vanaf 2012 sterk toe; in vrijwel alle provincies werden serogroep B infecties aangetoond op vleeskalverbedrijven. De verspreiding van serogroep D infecties over de provincies nam in dezelfde jaren eveneens toe. In 2015 werd echter een afname van het percentage vleeskalverbedrijven met serogroep D gezien in Groningen, Drenthe, Overijssel en Utrecht.

Uitval door long- en borstvliesontsteking door *Mannheimia haemolytica*

In het eerste kwartaal van 2016 kwamen via de Veekijker meer vragen binnen over luchtwegklachten en/of hoesten in vergelijking tot hetzelfde kwartaal in 2014 en 2015. Hierbij werd regelmatig (het vermoeden van) een *Mannheimia haemolytica* uitbraak gemeld. Een deel van de gemelde uitbraken werd bevestigd door pathologisch onderzoek. Reeds meerdere jaren krijgt de Veekijker meldingen van dergelijke uitbraken van long- en borstvliesontsteking door *Mannheimia haemolytica*, met name in het najaar en in de winter. Uit een eerdere pilot van GD bleken stressfactoren een mogelijke initiator voor de problemen. In enkele nieuw gemelde gevallen werd *Mycoplasma bovis* als primaire verwekker gesuggereerd. Bij vleeskalveren is deze combinatie van kiemen via pathologisch onderzoek door GD aangetoond. Naar aanleiding van deze nieuwe bevindingen en inzichten is de Veekijker een pilotonderzoek gestart om meer inzicht te krijgen in de aanwezigheid en rol van mogelijke primaire pathogenen, naast *Mannheimia haemolytica*.

Actieve monitoring leverbotresistentie

In de winter en het voorjaar van 2016 zijn in samenwerking met dierenartspraktijken 23 rundveebedrijven in beeld gekomen met mogelijke leverbotresistentie voor triclabendazol. Hierbij viel één bedrijf buiten het bekende gebied met leverbotresistentie. Van de 23 gemelde bedrijven was één bedrijf eerder gemeld. Op basis van verdere inventarisatie wordt bepaald op welke bedrijven de komende winter mestonderzoek wordt uitgevoerd, door middel van een Faecal Egg Count Reduction Test (FECRT), om na te gaan of daadwerkelijk sprake is van resistentie tegen leverbotmiddelen.

Figuur 2 Aantal Salmonella-isolaten per serogroep uit sectiemateriaal bij GD van melkveebedrijven in de periode 2001-2015 (bron: GD-LIMS)

Diergezondheidssituatie in Nederland

DIERZIEKTE	SITUATIE NEDERLAND	Resultaat monitoring eerste kwartaal 2016
Artikel 15 GWWD aandoeningen (ziekten die genoemd zijn in artikel 2-9 van de 'Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's')		
Aujeszký	Officieel vrij sinds 2004.	Geen bijzonderheden.
Bluetongue	Officieel vrij sinds 2012 (alle serotypen).	Alertheid vanwege BTV-8 in Frankrijk en BTV-4 in Zuidoost-Europa.
Brucellose	Officieel vrij sinds 1999.	Geen bijzonderheden bij bewaking via bloedmonsters van verwerpers.
BSE	Sinds 2010 bij bewaking geen gevallen meer vastgesteld (totaal tussen 1997 – 2009 88 gevallen). OIE status: 'negligible risk'.	Geen bijzonderheden.
Leukose	Officieel vrij sinds 1999.	Geen bijzonderheden bij bewaking via bloedmonsters van slachtrunderen en tankmelk.
Miltvuur	Niet aangetoond sinds 1994.	Geen bijzonderheden.
MKZ	Officieel vrij sinds 2001, laatste regionale uitbraak in 1986 en 2001.	Geen bijzonderheden.
Rabiës	Officieel vrij sinds 2012.	Geen bijzonderheden.
Tuberculose	Officieel vrij sinds 1999.	In omliggende landen gevallen van rundertuberculose aangetoond.
Artikel 100 GWWD aandoeningen (ziekten die genoemd zijn in artikel 10 van de 'Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's')		
<i>Campylobacter fetus ssp. venerealis</i> en <i>Tritrichomonas foetus</i>	Er zijn sinds 2010 bij bewaking geen infecties aangetoond.	Geen infectie vastgesteld.
Leptospirose	0,8 procent van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met afweerstoffen*.	98 procent van de melkveebedrijven heeft de <i>L. hardjo</i> vrije status. Twee tankmelkomslagen.
Listeriose	Bron meestal slecht geconserveerde graskuil.	Drie infecties aangetoond bij secties.
Salmonellose	9,5 procent van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met afweerstoffen*.	Infectie vastgesteld op 741 bedrijven (diagnostiek GD).
Yersiniose	Incidenteel aangetoond bij rundvee, met name bij verworpen vruchten.	Geen infectie vastgesteld.
Overige OIE lijst aangifteplichtige ziekten in Nederland		
BCK	Infecties met Ovine herpesvirus type 2 komen incidenteel voor.	Eén infectie aangetoond bij sectie.
IBR	21 procent van de melkveebedrijven IBR afweerstoffen aangetoond**. 18 procent van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met IBR afweerstoffen**.	54 procent van de melkveebedrijven heeft de status IBR-vrij of tankmelkonverdacht. 0,1 procent tankmelkomslagen bij IBR-vrije bedrijven en 1,6 procent tankmelkomslagen bij IBR-tankmelkonverdachte bedrijven. Bij 16 procent van de 84 bedrijven die neusswabs instuurden werd het veldvirus aangetoond.
Paratuberculose	99,6 procent van de melkveebedrijven heeft een PPN status, waarvan 75 procent status A.	Percentage bedrijven met status A is stabiel.
Tekenziekten	Teken besmet met <i>Babesia divergens</i> , <i>Anaplasma phagocytophila</i> en <i>Mycoplasma wenyonii</i> komen voor in Nederland.	Geen infecties vastgesteld.

Vervolg tabel

DIERZIEKTE	SITUATIE NEDERLAND	Resultaat monitoring eerste kwartaal 2016
Overige infectieuze aandoeningen bij rundvee		
BVD	14 procent van de melkveebedrijven had aanwijzingen voor een recente BVD-virus circulatie*. 19 procent van de niet-melk-leverende bedrijven had een recente BVD-virus circulatie*.	45 procent van de melkveebedrijven heeft status BVD-virus vrij of tankmelkonverdacht.
Leverbot	Aanvullende prognose: door zacht winterweer meer besmette leverbotslakken.	Infectie vastgesteld in monsters van 89 rundvee bedrijven.
Neosporose	Belangrijke infectieuze oorzaak van verwerpen.	Infectie aangetoond in 10 procent van de ingezonden verworpen vruchten.
Q-fever	Bij 68 procent van de melkveebedrijven zijn afweerstoffen aangetoond in tankmelk*.	Drie keer aangetoond als oorzaak van verwerpen.

* Eindrapport Specifieke Monitoring 2013-2014; prevalentiestudie

** Eindrapport Specifieke Monitoring 2011-2012; prevalentiestudie

